

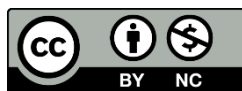
سیاست خارجی بریتانیا در قبال جنگ اوکراین: سودای بریتانیای جهانی

رضا باقری*، علیرضا کاظمی

گروه مطالعات اروپا، دانشکده مطالعات جهان، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده	مشخصات مقاله
<p>در مقاله حاضر، با تمرکز بر اهمیت رویکرد «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرگزیت، به دنبال بررسی نگرش سیاست خارجی بریتانیا به جنگ اوکراین طی دو دوره شروع بحران در سال ۲۰۱۴م و حمله نظامی روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲م بوده‌ایم. پرسش اصلی پژوهش این است که تأثیر رویکرد «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرگزیت در قبال جنگ اوکراین چگونه است؟ فرضیه مقاله، با رویکرد کیفی از طریق مفاهیم نظریه مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل، این است که اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی» در شکل‌گیری و فعال‌شدن سیاست خارجی بریتانیا در رابطه با جنگ اوکراین به‌ویژه در دوره پسابرگزیت نقش مهمی داشته است. با در نظر گرفتن مؤلفه‌های اصلی مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل و اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرگزیت، در خصوص جنگ اوکراین، بریتانیا از هم‌بستگی اروپایی به سمت کثرتگرایی بریتانیامحور، از نهادهای ثانویه اروپامحور و هم‌بسته‌گرا به نهادهای اولیه و دارای کارکرد امنیتی و گسترده‌تر (متکثر) و در نتیجه ایفای نقش رهبری در جنگ اوکراین در راستای احیای قدرت بزرگ و هماهنگی مواضع با آمریکا در چارچوب «رابطه ویژه» حرکت کرده است.</p>	<p>مطالعه موردی موضوع: روابط بین‌الملل حوزه موضوعی: بریتانیا، جنگ اوکراین تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۲ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۹/۲۴</p> <p>واژگان کلیدی: احیای قدرت بزرگ، بریتانیای جهانی، جنگ اوکراین، کثرتگرایی بریتانیامحور.</p>

ارجاع به این مقاله: باقری ر، کاظمی ع. (۱۴۰۴). «سیاست خارجی بریتانیا در قبال جنگ اوکراین: سودای بریتانیای جهانی». *مطالعات کشورها*. ۳(۲): ۲۹۷-۳۲۱. doi: <https://doi.org/10.22059/jcountst.2024.384849.1181>

وبگاه: <https://jcountst.ut.ac.ir> | رایانامه: jcountst@ut.ac.ir
 شابای الکترونیکی: ۹۱۹۳-۲۹۸۰ | ناشر: دانشگاه تهران

* نویسنده مسئول: Rezabagheri82@ut.ac.ir | <https://orcid.org/0000-0002-3449-5289>

5289

۱. مقدمه

موضع‌گیری و رویکردهای سیاست خارجی بریتانیا در دو دوره بحران اوکراین (۲۰۱۴م) و جنگ اوکراین (۲۰۲۲م)، به‌ویژه در زمان عضویت این کشور در اتحادیه اروپا و در دوره پسابرگزیت، متفاوت بوده است. در این مقاله تلاش بر آن است تا با کاربست مفاهیم مکتب انگلیسی (شامل کثرتگرایی-هم‌بستگی، نهادهای اولیه-ثانویه و قدرت بزرگ-سلطه‌گر)، سیاست خارجی بریتانیا در ارتباط با اوکراین، به‌ویژه پس از حمله روسیه در سال ۲۰۲۲م، بررسی شود. تاکنون مقالات و مطالب متفاوتی درباره بریتانیای جهانی منتشر شده است، اما نوآوری این مقاله در مقایسه با سایر مقالات، مطالعه موردی نقش بریتانیا در اوکراین، به‌منزله مسئله روز، همچنین شناسایی تغییرات سیاست خارجی بریتانیا با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی به مسئله اوکراین است. پرسش اصلی در مقاله این است که تأثیر رویکرد «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرگزیت در قبال جنگ اوکراین چگونه است؟ در واقع، هدف اصلی از طرح این پرسش شناسایی تغییرات سیاست خارجی بریتانیا، به‌ویژه با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی و در دوره پسابرگزیت، اهمیت نقش بریتانیا در واکنش به اقدام نظامی روسیه علیه اوکراین و شناخت دلایل ایفای نقش بیشتر و مؤثرتر لندن در جنگ اوکراین (۲۰۲۲م) است. پاسخ به این پرسش، بر اساس نظریه مکتب انگلیسی در سه حوزه بین مفاهیم «کثرتگرایی-هم‌بستگی جامعه بین‌المللی»، «ماهیت و نقش نهادهای اولیه-ثانویه» و اهمیت موقعیت «قدرت بزرگ-سلطه‌گر» طراحی شده است. در این مقاله تلاش شده است هریک از این موارد در ارتباط با تأثیر رویکرد بریتانیای جهانی در قبال جنگ اوکراین، با تمرکز بر واکنش کثرتگرایانه به آن، به‌ویژه پس از حمله روسیه در سال ۲۰۲۲م به اوکراین، تغییر چشم‌انداز نهادی در قبال موضوع و تقویت موقعیت قدرت بزرگ بریتانیا و رابطه ویژه این کشور با آمریکا در ارتباط با وضعیت اوکراین تحلیل شود. در این مقاله، به‌دنبال ارزیابی این فرضیه هستیم که ایده «بریتانیای جهانی» در بازیگری بین‌المللی و بازگرداندن قدرت بزرگ بریتانیا در ارتباط با جنگ اوکراین نقش مهمی ایفا کرده است. به‌عبارت دیگر، در دوره پسابرگزیت، بریتانیا بر اساس این ایده و در عمل در قبال جنگ اوکراین روندی مؤثر داشته که بیانگر چرخش سیاست خارجی بریتانیا از هم‌بستگی اروپایی در زمان عضویت آن در اتحادیه اروپا در واکنش به انضمام کریمه به روسیه در سال ۲۰۱۴م به کثرتگرایی بریتانیامحور در جنگ ۲۰۲۲م اوکراین و در دوره

پسابرگزیت است. در واقع، تمرکز بیشتر به موارد زیر بوده است: نهادهای اولیه و ضرورت حفظ حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین در واکنش به توسعه‌طلبی ارضی روسیه در حاشیه اروپا؛ بازیابی وضعیت قدرت بزرگ بریتانیا و تقویت آن در راستای رابطه ویژه با آمریکا، در جایگاه قدرت سلطه‌گر (هژمون)، در برابر حمله نظامی روسیه علیه اوکراین در چارچوب بریتانیای جهانی مورد توجه سیاست خارجی بریتانیا، به‌ویژه پس از خروج از اتحادیه اروپا.

بریتانیا در چارچوب رویکرد «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی، به‌ویژه پس از برگزیت، قصد دارد همچنان به نقش خود به‌عنوان قدرتی بزرگ و پیروی از هژمون در سطح بین‌المللی در خصوص بحران اوکراین بپردازد. در واقع، با خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، محدودیت‌های عضویت این کشور در اتحادیه کاهش یافته و ظرفیت بریتانیا برای تبعیت از آمریکا و تقویت رویکرد بریتانیای جهانی در خصوص بحران اوکراین افزایش یافته است. به‌نظر می‌رسد با توجه به برخی مفاهیم نظریه مکتب انگلیسی، می‌توان رویکرد بریتانیای جهانی، به‌ویژه پس از برگزیت، در قبال جنگ اوکراین را به‌خوبی تحلیل کرد. در این مقاله، نخست سه مفهوم مهم مکتب انگلیسی به‌طور مختصر بررسی شده است. سپس، با کاربست این سه مفهوم، رویکرد بریتانیای جهانی در قبال بحران اوکراین تحلیل شده است.

۲. چارچوب نظری پژوهش: مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل

مکتب انگلیسی حول سه مفهوم کلیدی شکل گرفته است: نظام بین‌المللی، جامعه بین‌المللی و جامعه جهانی. هدلی بول معتقد است «نظام بین‌المللی» در شرایطی شکل می‌گیرد که دو یا چند دولت تماس کافی داشته و بر تصمیم‌گیری یکدیگر تأثیرگذار باشند و بخشی از کل رفتار کنند (Bull, 1977). «جامعه بین‌المللی» محوری‌ترین مفهوم مکتب انگلیسی با توجه به رویکرد میانه آن است. در واقع، زمانی جامعه بین‌المللی وجود دارد که گروهی از دولت‌های هم‌فکر خود را متعهد به مجموعه‌ای از قوانین مشترک در روابط با یکدیگر تصور کنند و در امور نهادی با نفع مشابه سهیم می‌شوند. به‌عبارت دیگر، جامعه بین‌المللی به‌دنبال ایجاد هنجارها، قوانین و نهادهای مشترک است. «جامعه جهانی» مفهومی بنیادی‌تر و آرمانی‌تر از جامعه بین‌المللی است، زیرا واحدهای نهایی جامعه بزرگ تنها دولت‌ها نیستند، بلکه انسان‌ها خارج از دولت متصور شده‌اند (Bull, 2002). علاوه بر اهمیت موضوع‌های محوری مانند نظم بین‌المللی و جامعه بین‌المللی، اصول دیگر مکتب

انگلیسی بر مبنای جامعه بین‌المللی را می‌توان در دوگانه‌های کثرتگرایی-هم‌بستگی، نهادهای اولیه-ثانویه، و قدرت بزرگ-سلطه‌گر در نظر گرفت. این دوگانه‌ها در چارچوب مکتب انگلیسی به شرح زیر مطرح است.

۱.۲. دوگانه کثرتگرایی و هم‌بستگی

موضوع بحث کثرتگرایی انواع مختلف نظم است، از جمله نظم بین‌المللی و جهانی (Bain, 2018: 1). هدلی بول، علی‌رغم تمایز میان نظام و جامعه بین‌المللی، برای رویکرد جامعه بین‌المللی نیز تمایز قائل شد و آن را در چارچوب نظریه‌های کثرتگرا و هم‌بستگی (گروسیوسی) دسته‌بندی کرد. بول فرض اساسی رویکرد هم‌بستگی را بر این قرار داد که دولت‌ها با احترام به اجرای قانون، هم‌بستگی یا هم‌بستگی بالقوه جامعه بین‌الملل را ایجاد می‌کنند. هم‌بستگی جامعه بین‌الملل با این باور بیان شده است که تفاوت مشخصی میان جنگ‌های عادلانه و ناعادلانه وجود دارد و در نگاهی گسترده‌تر حق مداخله انسان‌دوستانه از آن ناشی می‌شود. در مقابل، مفهوم کثرتگرایی جامعه بین‌المللی بیانگر این است که دولت‌ها هم‌بستگی از این نوع را از خود نشان نمی‌دهند، بلکه تنها قابلیت توافق درباره حداقل اهداف خاصی را دارند که کمتر از تحقق این قاعده است (Bull, 1977). یکی از دستاوردهای اصلی مفاهیم کثرتگرا و هم‌بستگی تبیین و توصیف انواع جامعه بین‌المللی است. همچنین، شیوه توجیه مداخله بشردوستانه در این مفاهیم در خور توجه است. این دو مفهوم در مکتب انگلیسی دو محور جامعه جهانی (هم‌بستگی) و نظم جهانی (کثرتگرایی) را تبیین و فهم اجتماعی را در جایگاه راهنمای شهروند جامعه جهانی و آگاهی اخلاقی جهان روبه رشد با افزایش ارتباطات انسانی تشریح می‌کند (Bain, 2020).

۲.۲. دوگانه نهادهای اولیه و ثانویه

نهادهای اولیه نهادهایی هستند که مکتب انگلیسی آن‌ها را تشکیل‌دهنده دولت‌ها و جامعه بین‌المللی معرفی می‌کند، زیرا هم ماهیت اساسی و هم هدف هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهند. این نوع نهادها، به‌جای طرحی اولیه، تکامل‌یافته هستند و جنبه ابزاری ندارند؛ لذا، می‌توان ریشه آن‌ها را تا تاریخ شکل‌گیری دولت‌ها عنوان کرد. بر این اساس، نهادهای اولیه این موارد را شامل می‌شوند: حق حاکمیت، عدم‌مداخله، استقلال سرزمین، دیپلماسی، حقوق بین‌الملل، جنگ، موازنه قدرت‌ها و قدرت بزرگ. ملی‌گرایی و بازار دو مفهوم جدیدتر هستند که با

برخی مفاهیم دیگر، موضوع حقوق بشر و دموکراسی را ترویج می‌کنند (Zhang & Yao, 2001). در مقابل، هم‌بستگی‌گرایان بر نهادهای ثانویه مانند حقوق بشر و دموکراسی، مخاطرات رشد در سیاست بین‌الملل، و اقتصاد بازار تأکید دارند. آنان معتقدند جامعه بین‌المللی نخست در غرب پیدایش و سپس در طول چندین قرن به سراسر جهان گسترش یافته است (Bull & Watson, 1984). باری بوزان با تکمیل دیدگاه نظریه‌پردازان مکتب انگلیسی و به‌عنوان نظریه‌پرداز معاصر این مکتب، دو نوع نهاد را از یکدیگر متمایز می‌کند: الف) نهادهای اولیه که در طول تاریخ شکل گرفته‌اند و دارای ساختارهای هنجاری هستند؛ و ب) نهادهای ثانویه به‌منزله رژیم یا نهادی ابزاری که دولت‌ها آگاهانه برنامه‌ریزی می‌کنند؛ «نیکلاس اونوف»^۱ آن‌ها را نهادهای طراحی شده می‌نامد (Buzan, 2004: 181).

۳.۲. دوگانه قدرت بزرگ و سلطه‌گر

هدلی بول، به‌طور مشخص برای تعریف «قدرت بزرگ» سه مؤلفه را معرفی می‌کند: باشگاهی از کشورها با قانون عضویت، دارای رتبه نخست از نظر نظامی (قدرت هسته‌ای) و به رسمیت شناخته‌شده از طرف دیگران (Bull, 1977: 194-196). بر اساس دیدگاه هدلی بول، قدرتی بزرگ، به‌سادگی نمی‌تواند وجود داشته باشد، زیرا قدرت بزرگ موقعیتی منحصربه‌فرد در نظام بین‌المللی و شرایط خاصی دارد. از سوی دیگر، اعضای باشگاه قدرت بزرگ، به‌لحاظ نظامی، در رتبه نخست قرار دارند؛ یعنی، قدرتهای بزرگ از نظر قدرت نظامی با یکدیگر مقایسه می‌شوند و هیچ کشور برتری از نظر قابلیت نظامی در میان آن‌ها وجود ندارد. برای اینکه کشوری قدرتی بزرگ در نظر گرفته شود، ضرورت دارد که آن کشور سلاح هسته‌ای راهبردی داشته باشد. در این استدلال ویژگی تعیین‌کننده قدرت بزرگ، رابطه (افقی) آن با دیگر قدرتهای بزرگ است، نه صرفاً رابطه (عمودی) آن با بقیه جامعه بین‌المللی. بول سپس، اصرار بر غیرمجاز بودن قدرتی بزرگ را به‌چالش می‌کشد، زیرا در غیر این صورت قدرتی سلطه‌گر شناخته می‌شود (Bull, 1977: 194). «سلطه» (هژمونی) اصطلاحی تحلیلی برای مفهوم‌سازی دوره‌های مختلف تاریخی است. در حوزه اقتصاد سیاسی بین‌المللی، پیدایش مفهوم «سلطه» از سویی از ایده نظم تسلط در اقتصاد جهانی ریشه گرفت؛ و از سویی دیگر، از تحلیل چارلز کیندلبرگر^۲ از رکود بزرگ تأثیر پذیرفت که بعد با عنوان «نظریه ثبات سلطه» شناخته شد (Saul, 2017).

1. Nicholas Onuf
2. Charles Kindleberger

۳. بازتاب رویکرد بریتانیای جهانی در قبال جنگ اوکراین بر اساس مفاهیم نظریه مکتب انگلیسی

رویکرد کلی بریتانیا، به‌ویژه در دوران عضویت این کشور در اتحادیه اروپا، در قبال تحولات سال ۲۰۱۴م اوکراین، نخست به‌صورت حمایت غیرمستقیم دیپلماتیکی از طریق آلمان و فرانسه در مذاکرات مینسک، همچنین فعالیت دیپلماتیکی در شورای امنیت سازمان ملل متحد بوده است. بریتانیا از سال ۲۰۱۴م در حوزه نظامی، آموزش و تجهیزات محدود غیرمرگبار و با افزایش تنش‌ها در سال‌های بعد، موشک‌های ضدتانک به اوکراین داد. پس از آن نیز نسبت به اشتراک‌گذاری اطلاعات با اوکراین و سایر متحدان خود اهتمام داشت. هدف این حمایت، تقویت قابلیت‌های دفاعی اوکراین و جلوگیری از اقدام نظامی و بازدارندگی روسیه با توجه به الحاق کریمه به این کشور در سال ۲۰۱۴م اعلام شد. در این دوره، حمایت و کمک نظامی به اوکراین بخش مهمی از رویکرد کلی بریتانیا و در راستای تعهد به حاکمیت و احترام به تمامیت ارضی اوکراین اعلام شد (Mills, 2022). پس از برگزیت و افزایش تنش‌ها میان روسیه و اوکراین و از سال ۲۰۲۰م به بعد و تا فوریه ۲۰۲۲م کمک‌های نظامی بریتانیا به اوکراین نیز وضعیت متفاوتی داشته است، زیرا بریتانیا به غیر از دادن آموزش به نیروهای اوکراینی، پس از حمله روسیه، نخستین کشوری بود که سلاح‌های مرگبار به اوکراین فرستاد (Kwapińska & Whitman, 2023).

نقش مهم‌تر و ملموس‌تر بریتانیا در ارتباط با بحران اوکراین در جریان حمله روسیه، علاوه بر کمک‌های نظامی، شامل اعمال تحریم‌های گسترده نیز بوده است. در این دوره، بریتانیا طیف وسیعی از تحریم‌ها را علیه روسیه اعمال کرد. تا زمان برگزیت، بریتانیا با کشورهای عضو اتحادیه اروپا هماهنگ شد تا به توافق سیاسی در شورای اروپا برای تدوام اعمال تحریم‌ها علیه روسیه برسد. در این چارچوب، قانون تحریم و مبارزه با پولشویی^۱ (۲۰۱۸) به‌طور مستقل در پارلمان بریتانیا تصویب و در دسامبر ۲۰۲۰م به اجرا درآمد. بریتانیا در دوره پسابزرگزیت تعدادی

۱. بر اساس این قانون، پارلمان بریتانیا می‌تواند در پاسخ به نقض خاص قوانین بین‌المللی، رژیم تحریم‌ها را اجرا کند. این نوع تحریم برای محصولات، نهادها و اشخاص روسی تعیین می‌شود؛ لذا، بریتانیا بر اساس قانون داخلی پس از برگزیت با اتحادیه اروپا برای اجرای تحریم‌ها و مقابله با حمله روسیه به اوکراین مذاکره کرد. این قانون در ژانویه ۲۰۲۰م اجرا شد و تا پایان سال ۲۰۲۲م، بریتانیا بیست اصلاحیه به آن اضافه کرد.

از اشخاص روسی را تحت تحریم قرار داد. هرچند اتحادیه اروپا نهادهای روسی بیشتری را تحریم کرد، بریتانیا با توجه به تحریم گسترده سوخت و انرژی روسیه در مقایسه با اتحادیه اروپا اعمال تحریم بیشتری علیه اشخاص حقیقی و حقوقی روسی انجام داد (ibid).

منبع: (European Commission, 2023)

شکل ۱. مقایسه تعداد تحریم اشخاص حقیقی و حقوقی روسیه توسط بریتانیا و اتحادیه اروپا (تا ژوئیه ۲۰۲۳)

علاوه بر این موارد، از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۱م، بریتانیا در مجموع ۲۰۴ میلیون پوند به صورت دوجانبه برای بهبود وضعیت حکومت به اوکراین کمک بشردوستانه کرد. این در حالی است که در سال ۲۰۲۲م، این کمک‌ها به ۳۴۲ میلیون پوند رسید و بریتانیا به هشتمین حامی و ارسال‌کننده کمک‌های بشردوستانه به اوکراین در سال ۲۰۲۲م در جهان تبدیل شد. وزارت امور خارجه و مشترک‌المنافع بریتانیا در مجموع حدود ۵۸۹ میلیون پوند تا سال ۲۰۲۵م برای کمک به اوکراین برنامه‌ریزی کرده است (Loft & Brian, 2024).

نقش بریتانیا در موضوع اوکراین، به‌ویژه پس از حمله نظامی روسیه در سال ۲۰۲۲م، قابل توجه بوده و به وضعیت قبل از جنگ و شرایط درگیری‌های بعدی نیز کمک کرده است. بریتانیا صدای پیشرو در حمایت از اوکراین، اعمال تحریم‌ها علیه روسیه، کمک‌های نظامی و مشارکت در تلاش‌های دیپلماتیکی تبدیل شد. در واقع، بریتانیا اهمیت خود را در امنیت اروپا از نظر شناخت زود هنگام تهدید راهبردی که روسیه ایجاد کرده است و حمایت خود از اوکراین در چارچوب رویکرد بریتانیای جهانی بروز داد. لندن به دنبال تعریف نقش بین‌المللی خود پس از برگزیت در چارچوب بریتانیای جهانی، به بازسازی روابط با متحدان اروپایی، به‌ویژه در خصوص بحران اوکراین، اهمیت قائل شد. بریتانیا در این دوره علی‌رغم بازسازی روابط با اتحادیه اروپا، تعهد به ناتو را بعد از فوریه ۲۰۲۲م و پس از حمله

روسیه به اوکراین تشییع کرد. درعین حال، برای بریتانیا، به ویژه پس از جنگ اوکراین در سال ۲۰۲۲م، محرز شد که امنیت اروپا در حال تکامل است و معماری امنیتی موجود در اروپا با واقعیت امنیتی در حال ظهور هماهنگ نیست (Melvin, 2023).

۱.۳. گرایش به کثرتگرایی و دورشدن از هم‌بستگی اروپایی

در رویکرد «بریتانیای جهانی»، به دنبال تعریف و افزایش نقش بین‌المللی بریتانیا در دوره پس‌ابریگزیت، بر اهمیت تقویت مشارکت جهانی و نمایش ارزش‌ها و توانایی‌های بریتانیا در صحنه بین‌المللی تأکید می‌شود. بحران اوکراین که از سال ۲۰۱۴م وارد مرحله جدی شد و در سال ۲۰۲۲م با حمله روسیه به اوکراین همراه بود چالش مهمی برای رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی بریتانیا در دوران پس‌ابریگزیت محسوب می‌شود. در جنگ اوکراین توانمندی رویکرد «بریتانیای جهانی» برای حرکت مستقل در چارچوب کثرتگرایی در چشم‌انداز بین‌المللی و نشان دادن تعهد به امنیت جهانی به آزمون گذاشته شده است (Walker, 2023).

بریتانیا در بحران سال ۲۰۱۴م اوکراین در سه سطح اتحادیه اروپا، ناتو و شورای امنیت سازمان ملل متحد و بیشتر به‌طور چندجانبه یا با رویکرد هم‌بستگی اروپایی واکنش نشان داد. در این دوران، بریتانیا در چارچوب هم‌بستگی با اتحادیه اروپا و حمایت از اعتبار دیپلماتیکی آلمان و فرانسه و در لایه نخست دولت‌های دارای نفوذ در اتحادیه اروپا در راستای حل بحران اوکراین اهتمام داشت. خروجی این دوره انعقاد موافقتنامه مینسک با میانجیگری آلمان و فرانسه در چارچوب گروه نورماندی^۱ بود (Wittke, 2019). الحاق کریمه به روسیه در سال ۲۰۱۴م، موجب شد بریتانیا در ناتو برای منع همکاری با روسیه و برنامه‌ریزی برای جلوگیری از پیشروی روسیه در اوکراین تلاش کند. بریتانیا و سایر اعضای ناتو در چارچوب هم‌بستگی و مقابله با اقدام روسیه در انضمام کریمه، این اقدام را تهدید نظم بین‌المللی مبتنی بر قوانین و به‌خطرافتادن امنیت اروپا-آتلانتیک دانستند. همچنین، کشورهای عضو ناتو این اقدام روسیه را موجب بی‌ثباتی در دریای سیاه با اثر بالقوه بلندمدت در نظر گرفتند (NATO, 2014). عضویت دائم بریتانیا در شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز تضمین تأثیرگذاری و اهمیت این کشور در

۱. متشکل از سران کشورهای روسیه، اوکراین، آلمان و فرانسه

اتخاذ تصمیم‌های بین‌المللی دربارهٔ اوکراین بوده است. بریتانیا، در جایگاه عضو دائم شورای امنیت، پیش از نهایی شدن موافقتنامهٔ مینسک، اقدام روسیه را در انضمام کریمه نقض حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین دانست (UN Security Council, 2014). بریتانیا، پس از حملهٔ روسیه به اوکراین در فوریهٔ ۲۰۲۲م، در قالب رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی در مقایسه با واکنش این کشور در قبال بحران اوکراین در سال ۲۰۱۴م، از هم‌بستگی اروپایی به‌سوی کثرتگرایی و استقلال در تصمیم‌گیری حرکت کرد. در این دوره در شرایطی که نهادهای اروپا-آتلانتیک ستون‌های مهم امنیت اروپا از جمله حمایت از اوکراین هستند، بریتانیا در راستای کثرتگرایی، به‌دنبال ایجاد ترتیبات امنیتی جدید برای مهار روسیه و مقابله با چالش‌های اروپای شرقی و دریای سیاه بوده است. با توجه به اینکه امنیت در سراسر قارهٔ اروپا در حال تغییر است، جنگ اوکراین موجب شد بریتانیا در چارچوب رویکرد بریتانیای جهانی از بیرون به اتحادیهٔ اروپا بنگرد و موضع رهبری خود را در تعیین چشم‌انداز برای نظم امنیتی جدید اروپایی اتخاذ کند (Melvin, 2023).

هدف اصلی بریتانیا در رویکرد بریتانیای جهانی در دورهٔ پسابرجزیت در قبال اوکراین جذب این کشور به جامعهٔ بین‌المللی و ممانعت از قرار گرفتن آن در زیر چتر روسیه است. سیاست خارجی بریتانیا در چارچوب بریتانیای جهانی و در دورهٔ پسابرجزیت را می‌توان بازتاب اعتقاد قوی به اصل نظم بین‌المللی مبتنی بر حقوق بین‌الملل و حاکمیت دولت‌ها در نظر گرفت. این امر در محکومیت نقض تمامیت ارضی اوکراین به‌دست روسیه و حمایت از حق تعیین سرنوشت اوکراین از سال ۲۰۱۴م، به‌ویژه در دورهٔ پسابرجزیت و در سال ۲۰۲۲م، مشهود است. هرچند نخست بریتانیا خود را پیشگام تلاش‌های بین‌المللی برای جلوگیری از حملهٔ روسیه به اوکراین قرار داد، جنگ اوکراین فرصتی برای نمایش جهانی در دورهٔ پسابرجزیت در نظر گرفته شد (Blockmans, 2022). در این ارتباط بوریس جانسون (۲۰۲۲م)، نخست‌وزیر اسبق بریتانیا، در سخنرانی خود در پارلمان اوکراین گفت:

«... باید دربارهٔ آنچه در سال ۲۰۱۴ اتفاق افتاد، فروتن باشیم زیرا به اوکراین قبلاً برای نخستین بار حمله شده است؛ زمانی که کریمه از اوکراین گرفته شد و جنگ در دانباس آغاز شد. حقیقت این است که خیلی کند بودیم تا آنچه را واقعاً اتفاق می‌افتاد درک کنیم. [در آن

زمان [به طور جمعی نتوانستیم تحریم‌هایی را که بلید، بر ولادیمیر پوتین اعمال کنیم. نمی‌توانیم دوباره همین اشتباه را مرتکب شویم» (GOV.UK, 2022).

در دورهٔ پسابرجزیت، در رویکرد بریتانیای جهانی در چارچوب کثرتگرایی و از زوایای خارج از اتحادیهٔ اروپا به بحران اوکراین نگریسته شده است. بنابراین، بریتانیا در ورود به موضوع و اتخاذ تصمیم در این خصوص مستقل و در چارچوب کثرتگرایی عمل کرده است. منافع بریتانیا نخست و پیش از حملهٔ روسیه در قبال بحران اوکراین با منافع کشورهای نظیر آلمان و فرانسه متفاوت بود و این موجب شد استقلال این کشور در دورهٔ پسابرجزیت سیاست متفاوت‌تری را در ارتباط با بحران اوکراین رقم بزند. در واقع، در شرایطی که برلین و پاریس در ارتباط با اقدام پوتین پیش از حمله به اوکراین در چارچوب دیپلماسی محتاطانه عمل می‌کردند، لندن با پذیرش تهدید قریب‌الوقوع و با در نظر گرفتن رویکرد مستقل‌تر از اتحادیهٔ اروپا، سلاح‌های ضدتانک به اوکراین ارسال کرد (Chassany, 2022). برخی، نظیر جانا پگلیرین^۱، رئیس شورای روابط خارجی اروپا در برلین، معتقدند، به دلیل از بین رفتن اعتبار پاریس و برلین در جایگاه رهبران مذاکرات برای حل دیپلماتیک بحران اوکراین از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲م، جایگاه آلمان و فرانسه در بالتیک و اروپای شرقی با افول همراه شد. این در حالی بود که بریتانیای فعال در حاشیهٔ اتحادیهٔ اروپا، به تهدیدی برای جاه‌طلبی ماکرون برای تشکیل سیاست دفاعی منسجم اروپایی تبدیل شد (ibid). در واقع، رویکرد بریتانیای جهانی در قبال بحران اوکراین در دورهٔ پسابرجزیت در مقایسه با پیش از این دوره و مشخصاً در مقایسه با دورهٔ عضویت بریتانیا در اتحادیهٔ اروپا از هم‌بستگی اروپایی به سمت کثرتگرایی بریتانیامحور حرکت کرده است. به‌طور مشخص‌تر، آلیس بیلون گالند^۲، پژوهشگر چاتمن‌هاوس در لندن، معتقد است:

«این بریتانیای جهانی در عمل نشان داد که در مقایسه با آنچه اتحادیهٔ اروپا می‌توانست انجام دهد چابک‌تر است. زمانی که فعال‌ترین کشور اروپایی [در قبال بحران اوکراین] خارج از اتحادیهٔ اروپا قرار گرفته است، پیچیده است که اتحادیهٔ اروپا به انجمن امنیتی برای بحران فعلی تبدیل شود» (Chassany, 2022: 1).

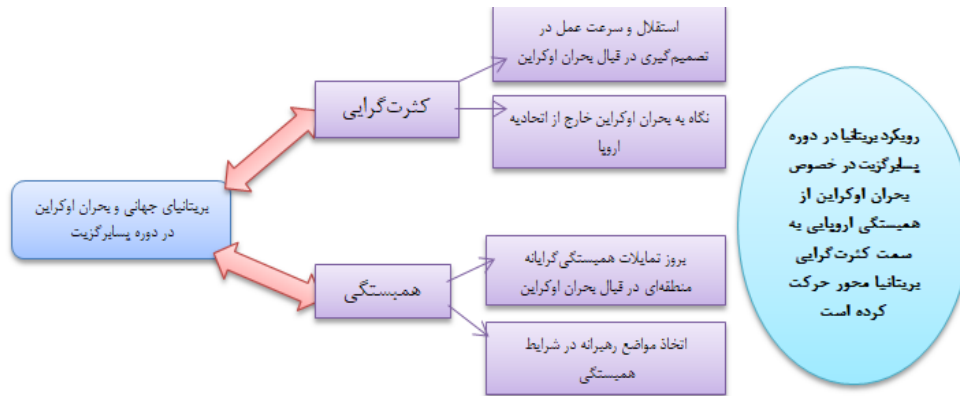
1. Jana Puglierin
2. Alice Billon-Galland

پژوهشگرانی نظیر سیگل معتقدند گرایش‌های کثرت‌گرایانه در شرایط و زمانی که هنجارها، قوانین و نهادهای مشترک در سطح منطقه‌ای وجود دارد، تمایلات هم‌بستگی‌گرایانه منطقه‌ای از خود بروز می‌دهد (Seagle, 2014). بریتانیا با در نظر گرفتن رویکرد «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی و تقویت این رویکرد، به‌ویژه پس از برگزیت، در قبال جنگ اوکراین در حوزه هم‌بستگی نیز هم‌گرایی خود را با اوکراین و سایر کشورهای اروپایی نشان داده است (McBride, 2020). این هم‌بستگی در ارزش‌های مشترک دموکراسی، حقوق بشر و حاکمیت قانون ریشه دارد و از موضع رهبران بریتانیا و بیرون از اتحادیه اروپا نشأت می‌گیرد. به‌طور مثال، دیوید کامرون، وزیر خارجه وقت بریتانیا، در سفر خود به پاریس و برلین به موضوع بحران اوکراین به‌طور ویژه اشاره داشت و حتی نخستین سفر او نیز به شهر کی‌یف همراه با حمایت گسترده بریتانیا و غرب از اوکراین بود (GOV.UK, 2023). کامرون در سفر به پاریس نیز با اشاره به شکست خیره‌کننده روسیه در دستیابی به اهداف و پیشرفت‌های میدانی اوکراین، به هم‌بستگی غرب در حمایت از اوکراین اشاره کرد (EFE, 2023). او در سفر به برلین و در ملاقات با همتای آلمانی خود نیز با اشاره به اعمال تحریم‌های مشترک علیه روسیه، به ضرورت توقف ماشین جنگی مسکو تأکید کرد (European Studies, 2023). به‌علاوه، وزیر خارجه وقت بریتانیا (۲۰۲۴م) همچنین، در اظهاراتی به ضرورت افزایش فشار اقتصادی به روسیه برای توقف جنگ اشاره کرد و گفت:

«تحریم‌های بریتانیا، پوتین را از درآمدی محروم کرد که به‌شدت برای تأمین مالی جنگ نیاز دارد و این تأمین ماشین جنگ را سخت‌تر می‌کند. ما با همکاری شرکای خود، به افزایش فشار اقتصادی ادامه خواهیم داد و نشان می‌دهیم که بریتانیا و جی ۷ در این مبارزه در کنار اوکراین خواهند بود» (GOV.UK, 2024a).

بریتانیا ضمن تمایل به کثرت‌گرایی و اتخاذ تصمیم مستقل در ارتباط با جنگ اوکراین، علاقه دارد از طریق هم‌بستگی نقش مهمی در شکل‌دادن به پاسخ جهانی بریتانیا به جنگ اوکراین در دوران پساب‌گزیت ایفا کند. بریتانیا با نشان‌دادن تعهد خود به اوکراین و هماهنگی با شرکای بین‌المللی، ائتلاف‌های خود را تقویت و رهبری جهانی را حفظ کرد. علاوه بر این، بریتانیا از این طریق تلاش

کرده است ارزش‌های دموکراتیک مورد نظر جامعه بین‌المللی را نیز ترویج دهد (The Financial Times, 2024).

منبع: نگارندگان

شکل ۲. گرایش بریتانیا به کثرت‌گرایی در قبال جنگ اوکراین

۲.۳. تمرکز بر نهادهای اولیه و تلاش برای نهادسازی مستقل

سیاست خارجی بریتانیا در چارچوب رویکرد «بریتانیای جهانی» در دوره پسابزرگزیت بازتاب اعتقاد قوی به اصل نظم بین‌المللی مبتنی بر نهادهای اولیه است، شامل حقوق بین‌الملل، استقلال و حاکمیت ملی دولت‌ها. این امر در محکومیت نقض تمامیت ارضی اوکراین به‌دست روسیه و حمایت از حق تعیین سرنوشت این کشور در سال ۲۰۱۴م در سیاست خارجی بریتانیا بروز یافت و در دوره پسابزرگزیت و پس از حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲م به اوج خود رسید. بریتانیا در سال ۲۰۱۴م، در واکنش به الحاق کریمه به روسیه، علاوه بر تأکید بر نهادهای اولیه، نظیر استقلال و حاکمیت اوکراین، و ضرورت حفظ نظم بین‌المللی از طریق قواعد حقوق بین‌الملل به چارچوب نهادهای ثانویه نظیر اتحادیه اروپا، به‌دلیل عضویت بریتانیا در این نهاد و ائتلاف‌هایی نظیر گروه ۷ برای هماهنگی پاسخ به اقدام روسیه از طریق اتخاذ تصمیم مشترک، فعال شد (Mills, 2022). برنامه‌ریزی و ظرفیت‌سازی در پاسخ به الحاق کریمه به‌دست روسیه در سال ۲۰۱۴م در چارچوب هم‌بستگی اروپایی و اروپا-آتلانتیک، به‌طور قابل توجهی حمایت بریتانیا از اوکراین را افزایش داد. هرچند تکرار تعهد به حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین و کمک نظامی به نیروهای مسلح اوکراینی بخش مهمی از رویکرد کلی کشورهای غربی بوده است، در دوره پسابزرگزیت، به‌دلیل استقلال عمل بیشتر بریتانیا و اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی»، تمرکز بریتانیا به ضرورت حفظ مرزها

و استقلال اوکراین در عمل افزایش یافت (ibid). روند حمایت از حاکمیت ملی و تمامیت ارضی اوکراین، به‌ویژه در دورهٔ پساب‌گزیت و حتی با تغییر مقام‌های بریتانیایی، همچنان ادامه داشته است. به‌طور مثال، استارمر (۲۰۲۴م)، نخست‌وزیر بریتانیا، در پیامی به مناسبت روز استقلال اوکراین، ضمن تأکید بر حفظ استقلال و تمامیت ارضی این کشور، گفت: «درحالی‌که کی‌یف سی‌وسه سالگی اعلام استقلال از اتحاد جماهیر شوروی را جشن می‌گیرد، بریتانیا امروز و همیشه از استقلال اوکراین حمایت خواهد کرد» (Sky News, 2024).

استون بیان می‌دارد بر اساس مواضع نخست‌وزیر و وزیر دفاع در دورهٔ پساب‌گزیت، بریتانیا علاوه بر تأکید بر استقلال و تمامیت ارضی اوکراین، به تمرکز بیشتر بر نهادهای اولیه، به‌منظور حفظ نظم بین‌المللی و ضرورت بازگشت مناطق الحاق‌شدهٔ روسیه به اوکراین در راستای حفظ استقلال و تمامیت ارضی آن از طریق ارسال تسلیحات با برد بلند^۱ به کی‌یف نیز توجه داشته است. تصمیم بریتانیا دربارهٔ ارسال تسلیحات با برد بلند به اوکراین نشان‌دهندهٔ ادامهٔ گرایش «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی بریتانیاست و تا حدود زیادی این فرصت را در اختیار اوکراین قرار می‌دهد تا بتواند مناطقی را بازپس گیرد که روسیه، به‌ویژه در نتیجهٔ حمله به اوکراین در سال ۲۰۲۲م، به خاک خود ملحق کرده است. استارمر، در نشست مشترک ناتو در ژوئیهٔ ۲۰۲۴م در واشنگتن، به رئیس‌جمهور اوکراین گفت می‌تواند از موشک‌های بریتانیایی برای حملات دفاعی علیه اهداف داخل روسیه و به‌منظور آزادسازی مناطق اوکراین استفاده کند. جان هیلی، وزیر دفاع بریتانیا، نیز با اشاره به قواعد بین‌المللی، بر ضرورت استفاده از تسلیحات برای دفع حملهٔ روسیه تأکید کرد. او در این ارتباط با اشاره به اینکه بریتانیا هر کاری که بتواند به‌منظور مبارزهٔ اوکراین برای دفع حملهٔ روسیه انجام می‌دهد، گفت: «ما تسلیحات را در جایی که می‌توانیم برای دفاع از خود فراهم می‌کنیم و علاوه بر خودمان، برای هر کشور دیگری [اوکراین] انجام می‌دهیم، چراکه این قانون بین‌المللی است و جنگ باید تحت قوانین کنوانسیون ژنو اداره شود» (Stone, 2024).

بریتانیا، با عملیاتی کردن رویکرد بریتانیای جهانی، به حملهٔ روسیه به اوکراین (۲۰۲۲م) واکنش نشان داد و به‌سمت کثرتگرایی بریتانیامحور در چارچوب نهادهای اولیه (حفظ نظم و امنیت در جامعهٔ بین‌المللی) گرایش یافت. در واقع، اگر تمرکز بر حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین بر اساس معیارهای

۱. Storm Shadow missiles، موشک سایهٔ توفان

حقوق بین‌الملل، همچنین ابتکار عمل مستقل بریتانیا از اتحادیه اروپا برای کمک نظامی به اوکراین در راستای آزادسازی مناطق تحت کنترل روسیه به‌منزله حمایت و گرایش بریتانیا به نهادهای اولیه در نظر گرفته شود، در چنین شرایطی بریتانیا تمرکز خود را از هم‌بستگی اروپایی در جایگاه نهادی ثانویه، به سمت ایجاد نقش رهبری در بحران اوکراین، در جایگاه نهاد اولیه، تغییر داده است (Whitman & Hadfield, 2023).

جان هیلی (۲۰۲۴م) درباره پیش‌روبودن بریتانیا در حمایت از اوکراین در چارچوب ناتو معتقد است: «بریتانیا باید ملت اروپایی پیشرو در ناتو باشد و باید نقش رهبری را در اوکراین ایفا کند. [...] تعهد ریشی سوناک [در ارتباط با ارسال تسلیحات به اوکراین] با تضمین تحویل استارمر همراه است» (Stone, 2024). پس از حمله روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲م و با توجه به اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی بریتانیا، این کشور برای تقویت نهادهای اولیه در راستای حفظ نظم بین‌المللی مبتنی بر قوانین تلاش زیادی داشته است. در این دوره، بریتانیا در تلاش برای ایجاد ترتیبات امنیتی جدید برای مهار روسیه و مقابله با چالش‌های اروپای شرقی و دریای سیاه، در جایگاه نهادهای ثانویه، تحت رهبری خود نیز بوده است. این دستور کار احتمالاً از طریق شبکه‌های مشارکت امنیتی موقت و ائتلافی، همچنین ایجاد جوامع امنیتی جدید برآورده خواهد شد؛ اقداماتی که ممکن است آمریکا را نیز شامل و در اطراف گروه کشورهای اروپایی متمرکز شود (Melvin, 2023). بریتانیا در شرایط جنگ اوکراین در دوره پس‌اب‌گزیت از طریق رویکرد بریتانیای جهانی در موقعیت خوبی برای رهبری از طریق تعهد خود به اوکراین، ایفای نقش در نیروی حمل‌ونقل مشترک (JEF)^۱ و مشارکت قابل توجه در دریای سیاه و شمال اروپا قرار دارد (ibid).

همچنین، با تلاش‌های بریتانیا در ناتو، در جایگاه رکن امنیتی اروپا-آتلانتیک، و در راستای رویکرد بریتانیای جهانی با در نظر گرفتن گرایش این کشور به نهادهای اولیه در دوره پس‌اب‌گزیت، در سال ۲۰۲۳م شورای ناتو-اوکراین، جایگزین کمیسیون ناتو-اوکراین^۲ شد. در نشست ویلنیوس^۳، تصمیم جایگزینی کمیسیون با شورای ناتو-اوکراین گرفته شد تا نشان‌دهنده تقویت روابط سیاسی و

1. The Joint Expeditionary Force

۲. این کمیسیون از سال ۱۹۹۷م، به‌منزله نهاد اصلی روابط ناتو و اوکراین فعالیت کرد.

3. Vilnius

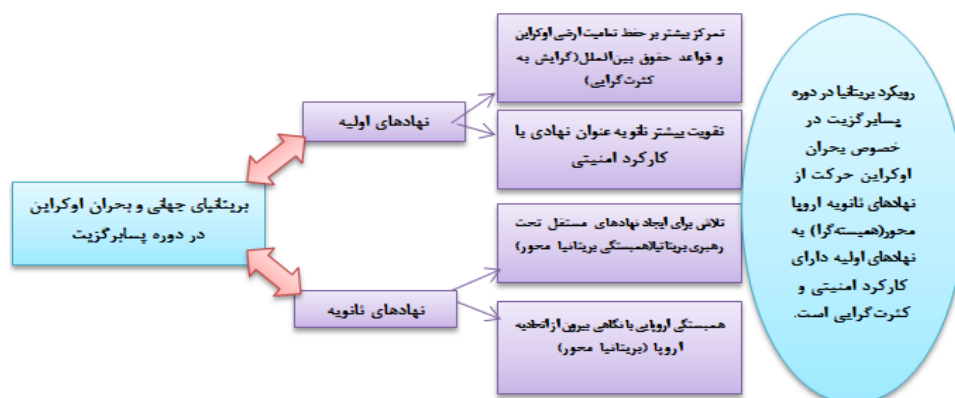
افزایش ادغام اوکراین در ناتو باشد.^۱ ینس استولتنبرگ^۲، دبیر کل ناتو، این شورا را «نهاد سیاسی بسیار قوی تر و بسیار مهم تر» (NATO, 2023) از مشارکت شکل گرفته با کمیسیون ناتو-اوکراین توصیف کرد. افتتاحیه شورای ناتو-اوکراین در ژوئیه ۲۰۲۳ برگزار شد. این شورا چندین بار در سال ۲۰۲۳ و اوایل سال ۲۰۲۴ م با محور موضوعی اوکراین نشست مشترک داشته است (Mills, 2024). علاوه بر این، در ژوئن ۲۰۲۳ م، بریتانیا مبلغ ۶۰ میلیون پوند به صندوق اوکراین-ناتو اختصاص داد. همچنین، جیمز کلیورلی، وزیر خارجه اسبق بریتانیا، اعلام کرد: «بریتانیا از پیگیری سریع عضویت اوکراین در ناتو حمایت می کند» (Kwapińska & Whitman, 2023: 1). بریتانیا، در مقایسه با اتحادیه اروپا، از فوریه ۲۰۲۲ م تا مارس ۲۰۲۳ م، مبلغ ۴.۶ میلیارد پوند کمک نظامی به اوکراین اختصاص داد. این میزان به طور قابل توجهی بیشتر از کشورهای عضو اتحادیه اروپاست (Kwapińska & Whitman, 2023). در واقع، بریتانیا در دوره پیش از حمله روسیه به اوکراین نیز در چارچوب رویکرد بریتانیای جهانی و به طور دوجانبه به تقویت نیروهای نظامی و دفاعی اوکراین توجه داشته است. به طور مثال، بر اساس توافقنامه امضا شده میان دو کشور در اکتبر ۲۰۲۰ م، به پروژه افزایش قابلیت های نیروی دریایی اوکراین با هدف ارتقای تسلیحات دفاع دریایی و ایجاد پایگاه های دریایی جدید در دریای سیاه استناد می شود (UK Ministry of Defense, 2021). همچنین، در توافقنامه همکاری امنیتی میان بریتانیا و اوکراین به این موضوع اشاره شده است که این دو کشور مصمم به پایان دادن به حملات بی دلیل روسیه به اوکراین از سال ۲۰۱۴ م و حمله گسترده آن در سال ۲۰۲۲ م هستند که رنج زیادی را برای اوکراین به ارمغان آورده و امنیت اروپا و جهان را تهدید کرده است. در این توافق همچنان به صراحت ذکر شده است که بریتانیا معتقد است عضویت آتی اوکراین در ناتو کمک مؤثری به صلح و ثبات در اروپا خواهد کرد (GOV.UK, 2024b).

ترتیبات همکاری میان بریتانیا، اتحادیه اروپا و سایر شرکای اروپا-آتلانتیک در ارتباط با اعمال تحریم ها علیه روسیه از زمان حمله به اوکراین را می توان نهاد ثانویه جدیدی در ارتباط با بحران اوکراین و تحت رهبری و استقلال عمل بیشتر بریتانیا، همچنین نگاه بریتانیا به همکاری با اروپا از بیرون در نظر گرفت. در واقع،

۱. این شورا نهادی مشترک است که در آن متحدان و اوکراین شرکت کنندگانی برابر هستند. این شورا مشاوره های مشترک و تصمیم گیری را عهده دار است (برخلاف کمیسیون قبلی) و سازوکار مشاوره بحران بین ناتو و اوکراین را داراست.

2. Jens Stoltenberg

بر اساس گزارش مجلس لردها، اعمال تحریم‌های مشترک بریتانیا و اتحادیه اروپا از زمان حمله روسیه به اوکراین، به‌طور کلی مؤثر بوده است. در واقع، این موارد را می‌توان مدل همکاری عملی میان بریتانیا و اتحادیه اروپا در نظر گرفت که در سایر زمینه‌های روابط بریتانیا و اتحادیه اروپا تکرار می‌شود (House of Lords, 2024). بر اساس اعلام کمیته اروپا، بریتانیا و اتحادیه اروپا از اعمال تحریم‌های قوی‌تر علیه روسیه حمایت کردند و اعتقاد دارند همکاری نزدیک میان کشورهای غربی در اجرا و ارزیابی موفقیت‌آمیز تحریم‌ها مؤثر است و از هماهنگی جدید با گروه ۷ استقبال می‌کنند. در این گزارش تأکید شده است که انعقاد یادداشت تفاهم برای اعمال تحریم‌های مشترک علیه روسیه اثربخشی رژیم تحریم‌ها را افزایش می‌دهد (parliament.uk, 2023).

منبع: نگارندگان

شکل ۳. گرایش بریتانیا به نهادهای اولیه در قبال جنگ اوکراین

۳.۳. سودای قدرت بزرگ بریتانیا و رابطه ویژه با آمریکا

سیاست خارجی بریتانیا در ارتباط با اوکراین در چارچوب گزاره قدرت بزرگ-سلطه، این بحران را بخشی از الگوی گسترده‌تر رقابت قدرت‌های بزرگ میان روسیه و غرب می‌داند. بریتانیا با گرایش «بریتانیای جهانی» در سیاست خارجی در واکنش به بحران اوکراین در سال ۲۰۲۲م و در جایگاه قدرتی بزرگ، به‌خصوص در دوره پسابزرگیت، به دنبال تقویت اتحاد با آمریکا در چارچوب «رابطه ویژه»، اعضای ناتو از طریق «کمیسیون اوکراین-ناتو» و سایر کشورهای همسو به‌طور دوجانبه و چندجانبه برای مقابله با حمله روسیه به اوکراین بوده است. از این منظر، درگیری نظامی بین روسیه و اوکراین در اصل به‌معنای درگیری بین روسیه با

آمریکا-بریتانیا و سایر متحدان غربی ناتو تحلیل می‌شود (Dunford, 2023). همچنین، بریتانیا، در جایگاه عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد و قدرتی بزرگ با سابقه امپراتوری، مسئولیت خود را برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی پذیرفته است. این نقش بریتانیا در شکل‌دادن به واکنش بین‌المللی به بحران اوکراین و در تعهد به تلاش برای حل مسالمت‌آمیز بحران به‌منظور حفظ نظم در جامعه بین‌المللی نیز منعکس شده است (German Institute for International and Security Affairs, 2021). در دوره پسابرگزیت، بریتانیا با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی، عملگرایی دیپلماتیکی و رهبری امنیت اروپا، به‌ویژه در ارتباط با بحران اوکراین، در انتقال روحیه دیپلماتیکی به نهادها و روابط دوجانبه با کشورهای بالتیک، لهستان و اوکراین تلاش کرده و در ایجاد زمینه‌های جدید تعامل چندجانبه و موضوعی بدون سایر کشورهای اروپایی یا همراه با رهبری این کشورها نظیر «نیروی حمل‌ونقل مشترک» اهتمام داشته است (Whitman & Hadfield, 2023).

با توجه به مؤلفه‌های حول مفهوم قدرت بزرگ، بریتانیا را می‌توان تنها کشور دارای وزن سنگین نظامی اروپایی مورد اعتماد در بحران اوکراین به حساب آورد. هرچند آمریکا مهم‌ترین قدرت نظامی خارجی در اروپاست، بریتانیا در میان بازیگران راهبردی اروپایی در قبال بحران اوکراین برجسته‌تر عمل کرده و واکنش مشترک به جنگ اوکراین را در قالب «رابطه ویژه» با آمریکا تنظیم کرده است. بریتانیا قدرت هسته‌ای در منطقه اروپا و دارای بازدارندگی راهبردی مبتنی بر زیردریایی و قابلیت‌های نظامی سطح بالا در نیروی زمینی، هوایی و دریایی است. در مقایسه با سایر کشورهای اروپایی، تنها فرانسه به بریتانیا نزدیک است، اما این کشور با مانع تقریباً فلج‌کننده در امنیت اروپا مواجه است، زیرا تعداد کمی از دیگر کشورهای اروپایی به آن اعتماد دارند و تصمیم‌گیرندگان فرانسوی نیز به تداوم یا ورود نهادی به بحران اوکراین تمایل چندانی ندارند (Lucas, 2022).

قرارگرفتن بریتانیا در موقعیت قدرت بزرگ در دوره پسابرگزیت موجب شده است این کشور به ایجاد موازنه منافع در سیاست خارجی در راستای ایجاد تعادل بین نیاز به حمایت از اوکراین و حفظ نظم بین‌المللی با نیاز به اجتناب از رویارویی مستقیم نظامی با روسیه تمرکز کند. در واقع، بر مبنای رویکرد بریتانیای جهانی و بازیابی نقش قدرت بزرگ بریتانیا در دوره پسابرگزیت، واکنش سیاست خارجی این کشور به بحران اوکراین متأثر از منافع راهبردی بلندمدت برای حفظ نظم بین‌المللی با ثبات و مبتنی بر قوانین جامعه بین‌المللی استوار شده است. علاوه بر

این، واکنش سیاست خارجی بریتانیا به بحران اوکراین متأثر از فشارهای داخلی، از جمله افکار عمومی و نیاز به حفظ حمایت عمومی از اقدام‌های انجام‌شده پیرامون اوکراین شکل گرفته است. به‌طور کلی، رویکرد سیاست خارجی بریتانیا در قبال جنگ اوکراین نشان‌دهنده تعهد قوی این کشور به حفظ نظم بین‌المللی، حمایت از حاکمیت اوکراین و تقویت اتحاد در حوزه امنیت با آمریکا و سایر قدرت‌های غربی در ناتوست (CFP, 2022).

در چارچوب کمک مالی و نظامی نیز بریتانیا توجه ویژه‌ای به بحران اوکراین نشان داده است که در مقایسه با سایر کشورهای اروپایی وضعیت متفاوت‌تری دارد. استارمر، نخست‌وزیر بریتانیا، تأمین سالانه ۳ میلیارد پوند حمایت نظامی از اوکراین را تا سال ۲۰۳۱/۲۰۳۰م و تا زمانی که لازم باشد تأیید کرد. استارمر به متحدانش هشدار داد دفاع از خط مقدم منطقه اروپا-آتلانتیک سنگرهای اوکراین است و جامعه بین‌المللی نمی‌تواند در مواجهه با تجاوز روسیه تردیدی داشته باشد (GOV.UK, 2024c).

آمریکا همچنان بازیگر تعیین‌کننده امنیت اروپاست، زیرا در جنگ سال ۲۰۲۲م اروپا قادر به دادن پاسخ فوری، منسجم و مؤثر به اقدام روسیه نبود و کشورهای اروپایی در ارزیابی‌های راهبردی خود از روسیه و تعاریف آن‌ها از منافع ملی در اطراف درگیری تقسیم شده بودند و توانایی مؤثری برای پاسخ‌دادن داشتند. اروپا، نخست، در قبال حمله روسیه به اوکراین، تمایلی به پاسخ نداشت. بدون رهبری نظامی، دیپلماتیکی و حمایت اقتصادی آمریکا و بریتانیا از اوکراین، در اروپا به‌شدت این ظرفیت وجود داشت که اعضا واکنش‌های متفاوتی به بحران اوکراین نشان دهند (Melvin, 2023). در شرایط واکنش اروپا به بحران اوکراین، ساختار سیاسی و اقتصادی اتحادیه اروپا که طی بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲م گسترش یافته بود، همچنان به آمریکا و در مرحله بعد به بریتانیا وابسته شد. درحالی‌که اتحادیه اروپا در آغاز جنگ روسیه علیه اوکراین کنار رفته بود، به‌دنبال رهبری آمریکا و بریتانیا، این اتحادیه شروع کرد به حمایت از اوکراین و تقویت امنیت اروپا. با تداوم جنگ، اتحادیه اروپا در هماهنگی تحریم‌ها، ترویج امنیت انرژی و تأمین مالی برای ارسال سلاح به اوکراین نقش مهمی ایفا کرد. جنگ روسیه علیه اوکراین نشان داد هسته امنیت و دفاع اروپا در خارج از اتحادیه و در جامعه ترانس-آتلانتیک قرار دارد. در واقع، برگزیت و رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی بریتانیا موجب شده است جمعی آمریکایی-بریتانیایی اقدام

راهبردی اتخاذ کنند و در نهایت تحرک اروپا را به همراه داشت (Melvin, 2023). سیاست خارجی بریتانیا در قبال اوکراین، به طور قابل توجهی، به دلیل «رابطه ویژه» با آمریکا، در جایگاه قدرت سلطه‌گر نیز شکل گرفته است. عناصر کلیدی رابطه ویژه آمریکا با بریتانیا در خصوص جنگ اوکراین در شمار زیر است:

اهداف راهبردی مشترک. بریتانیا و آمریکا اعضای بنیانگذار ناتو و نظام دفاع دسته‌جمعی هستند. این دو کشور در این چارچوب عمیقاً به اصل دفاع جمعی متعهد هستند و این تعهد مشترک به تلاش‌های آن‌ها برای حمایت از اوکراین در برابر روسیه منجر شده است. بریتانیا و آمریکا مجموعه‌ای از ارزش‌های دموکراتیک مشترک از جمله حمایت از قوانین بین‌المللی و حقوق بشر را دارند، که در پاسخ یا واکنش آن‌ها به بحران اوکراین تأثیرگذار بوده است. پیوند تاریخی بین بریتانیا و آمریکا باعث شده است اعتماد تقویت و همکاری در موضوع‌های مهمی از جمله بحران اوکراین تسهیل شود (U.S. Department of State, 2023).

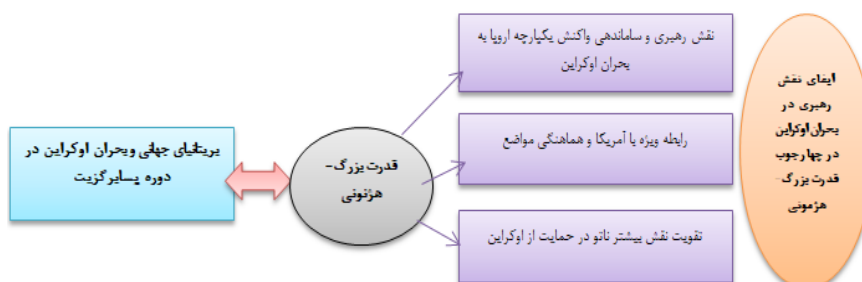
حمایت از حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین. هر دو کشور به صراحت تهاجم روسیه را محکوم کردند و حق تعیین سرنوشت اوکراین را به رسمیت شناخته‌اند. در بیانیه مشترک آمریکا و بریتانیا (۲۰۲۳م)، ضمن اشاره به موضوع رابطه ویژه میان دو کشور از دید رئیس‌جمهور آمریکا، به همکاری مشترک برای ایجاد صلح عادلانه و پایدار در اوکراین بر مبنای اصول منشور سازمان ملل متحد، به ویژه حاکمیت و تمامیت ارضی و استقلال اوکراین، تأکید شده است (ibid).

کمک‌های اقتصادی و نظامی. بریتانیا و آمریکا در تلاش‌های بین‌المللی برای رساندن کمک‌های مالی و نظامی به اوکراین نقش داشته و تحریم‌های قابل توجهی را علیه اقتصاد روسیه اعمال کرده‌اند. دو کشور شراکت دفاعی دیرینه‌ای دارند که استقرار سریع کمک‌های نظامی به اوکراین و تقویت حضور ناتو در شرق اروپا را تسهیل کرده است. آمریکا و بریتانیا بر این موضوع توافق دارند که روسیه تهدید راهبردی جدی برای جهان امروز است و این تهدید با حمله روسیه به اوکراین (۲۰۲۲م) بزرگ‌تر از گذشته بروز یافته است. بر این اساس، انتخاب سیاست‌های مبنایی برای کمک‌های اقتصادی و نظامی به اوکراین به عنوان کشوری دموکراتیک و مستقل و متحد در اولویت بریتانیا و آمریکا بوده است (CFP, 2022). بریتانیا، پس از آمریکا، دومین کشور تأمین‌کننده و حامی نظامی اوکراین است و همواره به ضرورت حمایت آمریکا از تأمین امنیت اروپا و برنامه‌ریزی در جهت حل چالش‌های موجود در بحران اوکراین برای دوره بلندمدت

و مکمل شدن همکاری بریتانیا و اتحادیه اروپا در تعیین استانداردهای ناتو در دفاع تأکید کرده است (House of Lords, 2024).

هماهنگی نزدیک و انتشار بیانیه‌های مشترک. بریتانیا و آمریکا هماهنگی نزدیک خود را در واکنش به بحران، تبادل اطلاعات، راهبرد تحریم‌ها و هماهنگی تلاش‌های دیپلماتیکی حفظ کرده‌اند. هر دو کشور بیانیه‌های مشترکی به‌طور دوجانبه و چندجانبه در محکومیت اقدام‌های روسیه و ابراز هم‌بستگی با اوکراین صادر کرده‌اند. هدف این پیام‌ها هماهنگ نشان دادن اتحاد و مقابله با حمله روسیه به اوکراین بوده است (GOV.UK, 2024d). پس از سفر وزیر امور خارجه آمریکا به لندن در سپتامبر ۲۰۲۴م و تأیید موضوع انتقال تسلیحات ایرانی به روسیه در نشست مشترک با وزیر خارجه بریتانیا، این دو کشور تحریم‌های هماهنگی را علیه روسیه و ایران اعلام کردند (GOV.UK, 2024e).

تأثیر «رابطه ویژه» بر سیاست خارجی بریتانیا موجب شد موضع قوی‌تری در قبال جنگ اوکراین اتخاذ شود و این امکان را فراهم آورد که لندن موضع قاطعانه‌تری در حمایت از کیف اتخاذ کند. نقش بریتانیا در واکنش جهانی به بحران، به دلیل روابط نزدیک آن با آمریکا، تقویت شد. در واقع، «رابطه ویژه» احساس مسئولیت مشترک برای پاسخ به بحران اوکراین را تقویت کرد و به افزایش تلاش‌ها و تعهدات مشترک انجامید. «رابطه ویژه بریتانیا با آمریکا» عامل مهمی در شکل دادن به سیاست خارجی این کشور در قبال جنگ اوکراین است. این امر به بریتانیا این امکان را داده است که موضع محکمی اتخاذ کند، با آمریکا هماهنگ شود و بر تلاش‌های بین‌المللی برای حمایت از اوکراین تأثیر بگذارد (Defence Committee, 2023).

منبع: نگارندگان

شکل ۴. گرایش بریتانیا به قدرت بزرگ-سلطه‌گر در جنگ اوکراین

۴. نتیجه‌گیری

بریتانیا، پس از برگزیت، با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی، واکنش عملی و فوری در قبال حمله روسیه به اوکراین (۲۰۲۲م) داشته است. در واقع، ایده «بریتانیای جهانی» در بازیگری بین‌المللی و بازگرداندن وضعیت قدرت بزرگ بریتانیا در دوره پسابزرگ‌زیت نقش مهمی ایفا کرد. بر اساس این ایده، در عمل، رویکرد بریتانیا در قبال جنگ اوکراین روندی روبه افزایش و مؤثر داشته است. با کاربست مؤلفه‌های اصلی مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل و مطالعه موردی گرایش سیاست خارجی بریتانیا در قبال جنگ اوکراین رویکرد «بریتانیای جهانی» موجب شده است که بریتانیا در امنیت و دفاع اروپا نقش فعال‌تری داشته باشد. در دوره پسابزرگ‌زیت و با اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی، بریتانیا حضور نظامی خود را در اروپای شرقی افزایش و آموزش و تجهیزات قابل توجهی به ارتش اوکراین داد. بریتانیا در این دوره، همچنین به حامی قوی تحریم‌ها علیه روسیه به‌طور مستقل و در هماهنگی کامل با آمریکا و اتحادیه اروپا تبدیل شد. همچنین، پاسخ بریتانیا به بحران اوکراین با تأکید بر رویکرد «بریتانیای جهانی» بر ترویج ثبات و امنیت در اروپا سازگار است. بریتانیا حمله روسیه به اوکراین را تهدیدی برای امنیت اروپا می‌داند و تلاش کرده است تا از پیشروی بیشتر روسیه در اوکراین جلوگیری کند. علاوه بر این، رویکرد سیاست خارجی بریتانیا به هرگونه همکاری سایر کشورها با روسیه، به‌ویژه در حوزه نظامی، با هدف حفظ نظم بین‌المللی، واکنش‌محور و مقابله‌ای بوده است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی» در شکل‌گیری و فعال‌شدن سیاست خارجی بریتانیا در رابطه با جنگ اوکراین نقش مهمی ایفا کرده است. با در نظر گرفتن مؤلفه‌های اصلی مکتب انگلیسی روابط بین‌الملل و اتخاذ رویکرد بریتانیای جهانی در سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابزرگ‌زیت در خصوص اوکراین می‌توان گفت بریتانیا از هم‌بستگی اروپایی به‌سمت کثرتگرایی بریتانیامحور، از نهادهای ثانویه اروپامحور و هم‌بسته‌گرا به نهادهای اولیه و دارای کارکرد امنیتی و گسترده‌تر و در نتیجه ایفای نقش رهبری در بحران اوکراین در راستای احیای قدرت بزرگی و هماهنگی مواضع با آمریکا در چارچوب «رابطه ویژه» حرکت کرده است. اتخاذ رویکرد «بریتانیای جهانی» در دوره پسابزرگ‌زیت موجب شد بریتانیا در اروپا نقش فعال‌تری ایفا کند. بریتانیا در دوره پسابزرگ‌زیت، به‌ویژه در واکنش به جنگ اوکراین، به‌دنبال ارتقای ثبات و امنیت در اروپا و حامی

قوی توافقها و نهادهای بین‌المللی بوده است. پاسخ بریتانیا به بحران اوکراین نشان‌دهنده تعهد بریتانیا به سیاست «بریتانیای جهانی» است. بریتانیا به دنبال نقش رهبری در شکل‌دادن به نظم بین‌المللی و ترویج ارزش‌های دموکراسی، حقوق بشر و حاکمیت قانون در دوره پسابرگزیت بوده است.

تعارض منافع

این مقاله مشمول هیچ گونه تعارض منافع نیست.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان در تألیف این مقاله مشارکت یکسان داشته‌اند.

اصول اخلاقی

نویسندگان در انتشار این مقاله، به‌طور کامل از اخلاق نشر، از جمله سرقت ادبی، سوءرفتار، جعل داده‌ها یا ارسال و انتشار دوگانه پرهیز داشته است؛ منفعت تجاری در این راستا وجود ندارد. این مقاله حاصل تحقیقات خود نویسندگان است و اصالت محتوای آن را اعلام داشته‌اند. تألیف این مقاله به هوش مصنوعی داده نشده است.

دسترسی به داده‌ها

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر در خصوص نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها در این مقاله، با نویسنده مسئول مکاتبه فرمایید.

منابع

- Bain W. (2020). "Pluralism and solidarism, trends in European IR theory". https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-56055-3_7. (Accessed on 28.07.2024)
- , (2018). "The pluralist–solidarist debate in the English school". *International Studies Association and Oxford University Press*. doi: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.342>.
- Blockmans S. (2022). "Why the Ukraine crisis should push the UK and EU into a tighter embrace on security policy". *CEPS Policy Brief*. www.ceps.eu. (Accessed on 18.09.2024)
- Bull H. (2002). *The Anarchical Society A Study of Order in World Politics*. 3rd ed., Columbia University Press, Palgrave.
- , (1977). *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. London: Macmillan.
- Bull H, Watson A. (Eds) (1984). *The Expansion of International Society*. Oxford University Press, USA. doi: [10.2307/20042191](https://doi.org/10.2307/20042191).

- Buzan B. (2005). "From international to world society? English school theory and the social structure of globalization". *Perspectives on Politics*. 3(1): 196-197. doi: <https://doi.org/10.1017/S153759270560014X>.
- CFP: The Centre for Brexit Policy. (2022). "Defining Britain's Post-Brexit role in the world". <https://centreforbrexitpolicy.org.uk/wp-content/uploads/2022/06/Defining-Britains-Post-Brexit-Role-in-the-World-Final-20-June-22.pdf>. (Accessed on 19.09.2024)
- Chassany A. (2022). "Britain's activism in Ukraine crisis rattles Paris and Berlin". *The Financial Times*. <https://www.ft.com/content/2e003f9c-3ac7-4ae8-ac86-22ccc2799633>. (Accessed on 19.09.2024)
- Defence Committee. (2023). "Special relationships? US, UK and NATO, this is a House of Commons Committee report, with recommendations to government, The Government has two months to respond". Sixth Report of Session 2022-23. <https://publications.parliament.uk/pa/cm5803/cmselect/cmdfence/184/report.html>. (Accessed on 19.09.2024)
- Dunford M. (2023). "Causes of the crisis in Ukraine, international critical thought". *Chinese Academy of Sciences*. 13(1): 89-125. doi: [10.1080/21598282.2022.2163417](https://doi.org/10.1080/21598282.2022.2163417).
- EFE. (2023). "Cameron: France, UK will support Ukraine for 'as long as it takes'". <https://efe.com/en/latest-news/2023-12-19/cameron-france-uk-will-support-ukraine-for-as-long-as-it-takes/>. (Accessed on 19.09.2024).
- European Commission. (2023). "UK and EU sanction against Russia broadly mirror one another, Number of Russian entities and individuals designated for sanctions by UK". HM Treasury: Office of financial Sanctions Implementation. [UK-and-EU-sanctions-July-2023-01.png](https://www.hmtreasury.gov.uk/assets/1890x1063/UK-and-EU-sanctions-July-2023-01.png) (1890x1063). (Accessed on 13.12.2024)
- European Studies. (2023) "UK willing to use blocked assets to finance Ukraine reconstruction". <https://www.europeanstudies.ir/>. (Accessed on 19.09.2024)
- The Financial Times*. (2024). "The reset: How Britain can restore its global reputation". <https://www.ft.com/content/1d320b1a-f250-4ef5-8518-544573bdfeef>. (Accessed on 19.09.2024)
- German Institute for International and Security Affairs. (2021). "Germany, the EU and Global Britain: So Near, Yet So Far". *Sicherheits & Verteidigungspolitik*. doi: [10.18449/2021C31](https://doi.org/10.18449/2021C31).
- GOV.UK. (2024a). "New UK sanctions to crack down on Putin's war machine". <https://www.gov.uk/government/news/new-uk-sanctions-to-crack-down-on-putins-war-machine>. (Accessed on 19.09.2024)
- (2024b). "The UK government's response to the Russian invasion of Ukraine, Agreement on Security Cooperation between the United Kingdom of Great Britain & Northern Ireland and Ukraine". https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65a14a6ae96df50014f845d2/UK-Ukraine_Agreement_on_Security_Co-operation.pdf. (Accessed on 19.09.2024).
- (2024c). "UK to stand with Ukraine for as long as it takes, PM to tell NATO, The international community cannot waver in the face of relentless Russian aggression". <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-stand-with-ukraine-for-as-long-as-it-takes-pm-to-tell-nato>. (Accessed on 19.09.2024)
- (2024d). "Exposing Russia's subversive activity and electoral interference targeting Moldova: joint statement by the US, Canada, and the UK". <https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-by-the-governments-of-the-united-states-of-america-canada-and-the-united-kingdom-exposing-russias-subversive-activity-and-electoral>. (Accessed on 19.09.2024).
- (2024e). "UK and partners respond to Iran's transfer of ballistic missiles to Russia". <https://www.gov.uk/government/news/uk-and-partners-respond-to-irans-transfer-of-ballistic-missiles-to-russia>. (Accessed on 19.09.2024)
- (2023). "Ukraine: Foreign Secretary visits Kyiv in first overseas trip". <https://www.gov.uk/government/news/ukraine-foreign-secretary-visits-kyiv-in>

- [first-overseas-trip](#). (Accessed on 19.09.2024)
- (2022). "Prime Minister Boris Johnson's address to the Ukrainian Parliament". 3 May. <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-boris-johnsons-address-to-the-ukrainian-parliament-3-may-2022>. (Accessed on 19.09.2024)
- House of Lords. (2024). "The Ukraine effect: The impact of Russia's invasion of Ukraine on the UK-EU relationship". *European Affairs Committee*. <https://committees.parliament.uk/publications/43134/documents/214562/default/>. (Accessed on 19.09.2024)
- Kwapińska K, Whitman R. (2023). "UK and EU responses to the war in Ukraine". University of Kent, United Kingdom. <https://ukandeu.ac.uk/explainers/uk-and-eu-responses-to-the-war-in-ukraine/>. (Accessed on 19.09.2024)
- Loft P, Brian P. (2024). *Ukraine: UK Aid and Humanitarian Situation 2022 to 2024*. Commons Library Research Briefing. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9467/CBP-9467.pdf>. (Accessed on 19.09.2024)
- Lucas E. (2022). "Will British security policy take a new turn after Boris Johnson?". *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2022/07/13/britain-boris-johnson-foreign-policy-ukraine-russia-nato-defense-security-military>. (Accessed 26.08.2024)
- McBride J. (2020). "The Commonwealth of Nations: Brexit and the Future of 'Global Britain'". *Council on Foreign Relations*. <https://www.cfr.org/background/global-britain-and-commonwealth-nations>. (Accessed on 19.09.2024)
- Melvin N. (2023). "The UK and European security: Five key lessons from the Ukraine War". The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/uk-and-european-security-five-key-lessons-ukraine-war>. (Accessed on 19.09.2024)
- Mills C. (2022). *Military Assistance to Ukraine 2014-2021*. Commons Library Research Briefing. Number 7135. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN07135/SN07135.pdf>. (Accessed on 19.09.2024)
- NATO. (2023). "Joint press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg and the President of Ukraine". Volodymyr Zelensky. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_192343.htm. (Accessed on 19.09.2024)
- (2014). "Russia's accusations -setting the record straight". https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_04/20140513_140411-factsheet_russia_en.pdf. (Accessed on 19.09.2024)
- Parliament.uk. (2023). "European Affairs Committee: The future UK-EU relationship". Available for Inspection at the Parliamentary Archives (020 7219 3074). <https://committees.parliament.uk/work/6868/thefutureukeurelationship/publications/>. (Accessed on 19.09.2024)
- Saul R. (2017). "Hegemony and the global political economy". *International Studies Association and Oxford University Press*. doi: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.208>.
- Seagle A. (2014). "The European Union: A regional international society from the point of view of the Romanian governmental elites". *SSRN Electronic Journal*. doi: [10.2139/ssrn.2491417](https://doi.org/10.2139/ssrn.2491417).
- Sky News. (2024). "Sir Keir Starmer says 'Slava Ukraini' in solidarity message to mark 33 years of Ukraine's independence". <https://news.sky.com/video/sir-keir-starmer-says-slava-ukraini-in-solidarity-message-to-mark-33-years-of-ukraines-independence-13202055>. (Accessed on 19.09.2024)

- Stone M. (2024). "Keir Starmer gives go-ahead for British missiles to be used in strikes against targets inside Russia". *Sky News*. <https://news.sky.com/story/keir-starmer-gives-go-ahead-for-british-missiles-to-be-used-in-strikes-against-targets-inside-russia-13176370>. (Accessed on 19.09.2024).
- UK Ministry of Defense. (2021). "UK signs agreement to support enhancement of Ukrainian naval capabilities". *Press Release*. June 23. <https://www.gov.uk/government/news/uk-signs-agreement-to-support-enhancement-of-ukrainian-naval-capabilities>. (Accessed on 19.09.2024)
- U.S. Department of State. (2023). "The United States and United Kingdom: A historic friendship and enduring alliance". Office of the Spokesperson. <https://www.state.gov/the-united-states-and-united-kingdom-a-historic-friendship-and-enduring-alliance/>. (Accessed on 19.09.2024)
- UN Security Council SC/11302. (2014). "Ukraine, in Emergency Meeting, Calls on Security Council to Stop Military Intervention by Russian Federation". Department of Public Information. <https://press.un.org/en/2014/sc11302.doc.htm>. (Accessed on 19.09.2024)
- Walker N. (2023). *Conflict in Ukraine: A timeline (2014 - eve of 2022 invasion)*. The House of Commons Library. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9476/CBP-9476.pdf>. (Accessed on 19.09.2024)
- Whitman G, Hadfield A. (2023). "The diplomacy of 'Global Britain': Settling, safeguarding and seeking status". *International Politics*. doi: doi.org/10.1057/s41311-023-00489-x.
- Witke C. (2019). "The Minsk Agreements— more than 'scraps of paper'?" *East European Politics*. 35(3): 264-290. doi: [10.1080/21599165.2019.1635885](https://doi.org/10.1080/21599165.2019.1635885).
- Zhang Z, Yao SH. (2001). "On regional inequality and diverging clubs: A case study of contemporary China". *Journal of Comparative Economics*. 29(3): 466-484. doi: <https://doi.org/10.1006/jcec.2001.1726>.